

29 SEPTEMBER — ZESENTWINTIGSTE ZONDAG DOOR HET JAAR

EERSTE LEZING

AMOS 6, 1a.4-7

Dit zegt de almachtige Heer: „Wee, de zorgelozen in Sion, de zelfverzekerden op Samaria's berg. Zij liggen op ivoren bedden en strekken zich uit op hun rustbanken; zij eten de lammeren van de kudde op en de kalveren uit de stal. Zij verzinnen maar liederen bij het getokkel van de harp en denken dat hun speeltuig dat van David evenaart; zij drinken wijn uit brede schalen en zalven zich met de kostbaarste olie, maar om Jozefs ondergang bekreunen zij zich niet. Daarom gaan zij als eersten de ballingschap in, en is het gedaan met de feesten van hen die daar lui liggen uitgestrekt.”

TWEDE LEZING

EERSTE BRIEF AAN TIMOTEUS 6, 11-16

Dierbare,
Streef naar gerechtigheid, godsvrucht, geloof, liefde, volharding, zachtmoedigheid. Strijd de goede strijd van het geloof, grijp het eeuwige leven. Daartoe zijt gij geroepen, daartoe hebt gij de goede belijdenis afgelegd ten overstaan van vele getuigen.

Ik beveel u voor het aanschijn van God die alles ten leven wekt, en van Christus Jezus die voor Pontius Pilatus de goede belijdenis heeft afgelegd: bewaar dit gebod onbevlekt en ongerept tot de verschijning van onze Heer Jezus Christus die God ons te rechter tijd zal doen aanschouwen, Hij, de gelukzalige, de enige Heerser, de grote Koning en de opperste Heer die alleen onsterfelijkheid bezit en woont in ongehaakt licht. Geen mens heeft Hem gezien of is in staat Hem te zien. Hem zij eer en eeuwige macht!

Amen.

EVANGELIE

LUCAS 16, 19-31

In die tijd zei Jezus tot de Farizeeën:

„Er was eens een rijk man die in purper en fijn linnen gekleed ging en iedere dag uitbundig feest vierde, terwijl een arme, die Lazarus heette, met zweren overdekt voor de poort lag. Hij verlangde er naar zijn honger te stillen met wat bij de rijkkaard van de tafel viel. Maar er kwamen alleen honden die zijn zweren likten.”

„Nu gebeurde het dat de arme stierf en door de engelen in de schoot van Abraham werd gedragen. De rijke stierf ook en kreeg een eervolle begrafenis. In de onderwereld, ten prooi aan vele pijnen, sloeg hij zijn ogen op en zag van verre Abraham, en Lazarus in diens schoot.”

„Toen riep hij uit: ‘Vader Abraham, ontferm u over mij en geef Lazarus opdracht de top van zijn vinger in water te dopen en mijn tong daarmee te komen verfrissen, want ik word door de vlammen hier gefolterd.’ Maar Abraham antwoordde: ‘Mijn zoon, herinner u hoe gij tijdens uw leven uw deel van het goede hebt gekregen en hoe op gelijke manier aan Lazarus het kwade ten deel viel; daarom ondervindt hij nu hier de vertroosting, maar wordt gij gefolterd. Daarenboven gaapt er tussen ons en u voorgoed een wijde kloof, zodat er geen mogelijkheid bestaat – zelfs als men zou willen – van hier naar u te gaan noch van daar naar ons te komen.’”

„De rijke zei: ‘Dan vraag ik u, vader, dat gij hem naar het huis van mijn vader wilt sturen, want ik heb nog vijf broers; laat hij hen waarschuwen opdat zij niet eveneens in deze plaats van pijniging terecht komen.’”

„Maar Abraham sprak: ‘Zij hebben Mozes en de profeten; laat ze naar hen luisteren.’”

„Maar hij zei: ‘Och neen, vader Abraham. Maar als er een uit de doden naar hen toegaat, zullen zich bekeren.’”

„Abraham echter sprak tot hem: ‘Als ze naar Mozes en de profeten niet luisteren, zullen ze zich ook niet laten overreden als er iemand uit de doden opstaat.’”

Schriftlezingen

© Katholieke Bijbelstichting
's Hertogenbosch, www.bijbel.net

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

— Jean BASTIAENS —

De wijde kloof tussen arm en rijk

IN DE TWEDE LEZING van deze zondag richt Paulus zich tot zijn medewerker Timoteüs, volgens de Handelingen „de zoon van een gelovig geworden Joodse vrouw en een niet-Joodse vader” (16, 1). Timoteüs is zijn moeder achterna gegaan en ook lid geworden van de Jezusbeweging. Hij had een goede naam en Paulus besluit om hem aan te nemen voor zijn zendingswerk. Timoteüs zal Paulus begeleiden op zijn reizen en zelf ook leren om het leiderschap op zich te nemen. We kunnen hem een ambtsdrager noemen.

In de lezing horen we hoe Paulus hem opdraagt om standvastig te zijn en „de goede strijd van het geloof te strijden”. Bij zijn doop heeft Timoteüs immers een schitterend getuigenis afgelegd, zoals Jezus dat deed ten overstaan van Pontius Pilatus. Timoteüs moet blijven uitzien naar Jezus, die eens zal komen als de verheerlijkte Mensenzoon, om zo zijn werk als ambtsdrager ten einde toe te kunnen verwezenlijken. Alle ambtsdragers van de Kerk van vandaag mogen zich door deze woorden aangesproken weten. En de gelovigen worden uitgenodigd om te bidden voor hun ambtsdragers en hen te steunen in hun taak. Zo wordt een gemeenschap opgebouwd.

De eerste lezing en de evangelielezing vormen een mooie twee-eenheid. Amos spreekt tot de leidende klasse, zowel in het Zuidrijk („Sion”) als in het Noordrijk („op Samaria's berg”). Het literaire genre is dat van een wee-spreuk die uitloopt op een onheilsaankondiging. De bovenlaag van de bevolking geniet van een gunstige conjunctuur: de economie doet het niet slecht en ze kunnen het zich permitteren om te feesten, drinkgelagen te houden en tijd te spenderen aan luxe en wellness („ze zalven zich met kostelijke olie”). De opsomming van de aanklacht heeft iets van een dreun: Amos werkt toe naar een climax. En wat is die climax? „Maar om Jozefs ondergang — dat is de ondergang van het Noordrijk — bekommeren ze zich niet.” En ze zullen zelf de vruchten plukken van hun onverantwoord leidersgedrag: ze zullen de ballingschap ingaan.

Ook in de evangelielezing gaat het om het gedrag van een rijke man. Wie rijk is, draagt een verantwoordelijkheid. Men is immers niet rijk voor zichzelf — dat is althans een gedachte die Lucas zeer dierbaar is. Jezus is in gesprek met farizeese leiders en wil hun een spiegel voorhouden. Daartoe vertelt Hij het verhaal van de arme Lazarus en de rijke man. De naam Lazarus komt uit het Hebreeuws en betekent ‘degene die door GOD geholpen wordt’. In de ogen van de schrijvers van het Oude Testament staan de armen, door hun levenswijze, vaak dicht bij GOD dan de rijken. Soms wordt ‘armen’ zelfs een synoniem voor ‘vromen’ of voor ‘rechtvaardigen’. Maar met Lazarus is het echt erg gesteld. Hij is niet alleen maar arm, maar ook ziek. Hij lijdt en iedereen kan dat zien. De rijke man sluit de ogen voor het lijden, want hij is vol van zijn eigen leven dat gevuld wordt met „uitbundige feestjes”. Wanneer Lazarus sterft, krijgt hij toegang tot het „messiaans banket” en ligt hij aan de boezem van Abraham, zoals de geliefde leerling ooit lag aan de boezem van Jezus. De rijke sterft ook, en hij krijgt natuurlijk „een eervolle begrafenis” — zo herkenbaar, zo realistisch. In de onderwereld krijgt de rijke man — die geen naam heeft en daarom voor elk van ons kan staan — een zicht op het feestbanket evenals op Abraham en Lazarus. De ingebakken hoogmoed van de rijke gaat zo ver dat hij zelfs nu Lazarus wil inschakelen in zijn eigen programma. Lazarus moet hem maar van zijn lijden komen verlossen door hem water te geven, of even later horen we de rijke zeggen dat Lazarus maar zijn broers moet gaan verwittigen. Aan de arrogantie van zulke rijken komt werkelijk geen eind.

De lezing eindigt in een grote verrassing. Abraham is niet bereid om Lazarus voor het karretje van de rijke man te laten spannen. Abraham zegt: „Je broers hoeven helemaal niet verwittigd te worden, want sabbat na sabbat kunnen ze luisteren naar de Tora (‘Mozes’) en naar de Profeten.” En inderdaad, reeds in de tijd van Jezus werd op sabbat in de synagoge altijd zowel uit de Tora als uit de profetische geschriften gelezen. Daar staat alles in wat een mens nodig heeft om te leven en om te leren de juiste keuzes te maken die recht en gerechtigheid bevorderen. „Nee,” antwoordt de rijke man, „als iemand uit de dood opstaat, dán zullen de mensen pas echt wakker worden en zich bekeren.” Het mirakel doet het toch altijd goed!? Wat is het onthutsende antwoord van Abraham? „Wie niet luistert naar Mozes en de Profeten, die zal zich ook niet laten overtuigen door iemand die uit de doden opstaat.” Dat antwoord moeten we eens rustig tot ons laten doordringen.

Opmerkelijk: in het Johannesevangelie wordt een man met dezelfde naam, Lazarus, voor de ogen van velen uit het graf opgewekt. En dat leidt daar juist niet tot geloof of tot ommekeer.